

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-09

Ärendenummer SLK-2023-00763

Handläggare

Karin Wallquist

Telefon: 031-368 02 92

E-post: karin.wallquist@stadshuset.goteborg.se

Motion av Elisabet Lann (KD), Kalle Bäck (KD), Johanna Holmdahl (KD) och Jörgen Knudtzon (KD) om hur Göteborgs Stad ska förhålla sig till AI

Motionen

Elisabet Lann (KD), Kalle Bäck (KD), Johanna Holmdahl (KD) och Jörgen Knudtzon (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen får i uppdrag att, utifrån rekommendationerna i motionen, ta fram en samlad strategi för hur kommunen ska förhålla sig till artificiell intelligens (AI). Strategin ska bland annat definiera i vilka avseenden kommunen ska hantera den snabba utvecklingen av AI, beskriva de risker som finns samt innehålla etiska riktlinjer.

Motionärerna redogör för att de har frågat AI-tjänsten ChatGPT om hur en kommun bör hantera den snabba utvecklingen av AI. Svaret som redovisas omfattar tio åtgärder för att hanteringen av utvecklingen ska ske på ett effektivt och ansvarsfullt sätt. Dessa åtgärder är: utveckla en AI-strategi, samarbeta med experter, utveckla etiska riktlinjer, säkerställa datakvalitet samt medborgarnas integritet och personuppgifter, utbilda och medvetandegöra, följa lagar och regler, testa och utvärdera tekniken, medborgardialog om beslutsprocessen kring användningen av AI, samordning med regionala och nationella myndigheter för enhetlig strategi för AI-användning samt att använda AI för samhällsnytta.

Stadsledningskontorets beredning

Motionen har inte remitterats ut eftersom kommunstyrelsen har rollen att driva stadens digitalisering på strategisk nivå.

Bedömning ur ekonomisk dimension

AI är en del av den digitala utvecklingen. Göteborgs Stads riktlinje för styrning, samordning och finansiering av digital utveckling och förvaltning fastställer att finansiering för stadens digitaliseringsarbete ska hanteras inom det ordinarie budget- och uppföljningsarbetet.

Att ta fram en AI-strategi i sig medför inga stora kostnader men att till exempel investera i AI-teknik samt att testa tekniken för att kartlägga möjligheter, hinder och förmågor medför kostnader. Att utbilda och medvetandegöra medarbetare och chefer med syftet att öka AI-mognaden i staden kan också kräva kostnader,

I dagsläget kan stadsledningskontoret inte se några kostnader för den enskilde annat än tid för att delta i motionens förslag om medborgardialoger. På sikt kan användning av AI leda till effektiviseringar både för stadens verksamheter och den enskilde.

Bedömning ur ekologisk dimension

En strategi som betonar att AI ska användas för samhällsnytta omfattar faktorer som kan bidra till att effektivisera delar inom Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030. Den kan även vara ett stöd i att uppnå målet om att Göteborg ska ställa om till en ekologiskt hållbar stad till 2030. Stadsledningskontoret konstaterar också att användning av AI är energikrävande genom dess bearbetning av stora datamängder och beräkningsmodeller i produktion av till exempel texter och bilder. Det kan dock finnas stora ekologiska vinster med att använda AI-lösningar för att till exempel öka förståelse för staden sett ur ett ekologiskt perspektiv genom att exempelvis analysera klimatdata, göra prediktioner av olika scenarios samt beskriva nulägen baserat på stora och diversifierade datamängder.

Bedömning ur social dimension

Stadsledningskontoret konstaterar att AI finns integrerat i flera av de produkter och tjänster som används i samhället idag. Ibland syns det för oss som enskild och ibland syns det inte. AI som teknologi har tendensen att så fort vi som individer förstår hur den fungerar ser vi den inte längre som AI utan som vanlig IT.

AI ur den sociala dimensionen påverkas av vilket tillit som användaren har till systemet. Tilliten avgörs av graden av transparens i AI. Vid användning av AI i beslutsprocesser är det viktigt för beslutsfattaren (människan) att veta vilken data som använts samt hur processen går till. På så sätt kan användaren öka sin tillit till systemet samt känna sig säker och effektiv i sitt beslutsfattande. AI-systemen kan innebära risker för diskriminering eftersom data som systemen tränas på ibland kan innehålla bias eller felaktigheter. Det innebär att Göteborgs Stad som användare av AI för samhällsnytta, i sina leveranser av samhällstjänster, behöver beakta motionens punkter om:

- etiska riktlinjer
- säkerställa datakvalitet samt medborgarnas integritet och personuppgifter,
- utbilda och medvetandegöra, följa lagar och regler, testa och utvärdera tekniken
- medborgardialog om beslutsprocessen kring användningen av AI.

I samband med användning av AI som en del av den digitala utvecklingen behöver riskerna med det digitala utanförskapet beaktas, till exempel för äldre, personer med funktionsnedsättning samt utlandsfödda. Digitala lösningar har även potential att bidra till bland annat ökad självständighet och delaktighet för den enskilde.

Stadsledningskontorets kommentar

AI är en del av den digitala utvecklingen. Göteborgs Stads policy för digitalisering och IT fastslår att digitaliseringen ska ses som en metod för verksamhetsutveckling och ska drivas med fokus på realisering av beslutade mål.

Inom området digitalisering sker snabba förändringar som kräver att styrningen hålls aktuell. År 2022 fattade EU beslut om en färdväg mot en digital omställning fram till år 2030.

Hösten 2023 lämnade regering in den svenska färdplanen för att bidra till måluppfyllelse. Under hösten nåddes även en politisk överenskommelse inom EU om den slutliga utformningen av en AI-förordning. Därefter ska den antas i parlamentet och rådet, innan den kan börja gälla två år efter att den antagits. Syftet med AI-förordningen är bland annat att harmonisera reglerna för AI inom EU, tydliggöra vilka typer av AI-applikationer som inte är tillåtna och vilka som ses som högrisk samt att stärka integritet, säkerhet och grundläggande rättigheter.

Under 2023 tillsatte regeringen en AI-kommission som bland annat har i uppdrag att lämna förslag till hur Sverige kan ha en säker och etisk AI-utveckling och -användning. Ett av uppdragen för AI-kommissionen har fokus på att öka AI-användningen i offentlig förvaltning. Uppdraget ska slutredovisas senast 1 juli 2025.

I kommunfullmäktiges budget 2020 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en digitaliseringsstrategi och en IT-strategi, liksom en styr-, finansierings- och samordningsmodell samt att utreda lämplig organisation för att möta stadens framtida digitaliseringsbehov. Uppdraget har lett till att det finns Göteborgs Stads policy för digitalisering och IT, Göteborgs Stads plan för digitalisering 2023-2026 samt Göteborgs Stads riktlinje för styrning, samordning och finansiering av digital utveckling och förvaltning. Styrningen omfattar staden som innovatör och utformare, inköpare, tillhandahållare samt användare av AI.

Stadsledningskontoret inledde i slutet av 2023 ett arbete med att se över behov av revideringar av de styrande dokument som har bäring på det stadsövergripande arbetet med digitalisering. Det kan bland annat innebära revideringar med anledning av stadens utvecklingsarbete med AI.

I Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument anges att staden inte ska ha fler styrande dokument än vad som behövs för att styra verksamheten. Behovet av ett nytt planerande eller reglerande styrande dokument ska prövas utifrån om den styrning som redan finns på eller angränsande till området är tillräcklig, och om det finns andra sätt att driva arbetet eller utvecklingen på. Om behovet kvarstår, ska alternativet att revidera eller komplettera befintliga styrande dokument prövas i första hand. Det gäller även då lagstiftning, nationella eller internationella överenskommelser föreskriver styrning inom ett visst område.

Kommunfullmäktige har i budget för 2024 gett kommunstyrelsen i uppdrag att i samverkan med nämnden för Intraservice utreda hur AI-funktioner kan automatisera och effektivisera arbete som utförs i Göteborgs Stad. Utredningen ska samordnas med pågående arbete i Göteborgsregionens kommunalförbund (GR). Stadsledningskontoret kommer inom den utredningen att återkomma med en bedömning av behovet av styrande dokument som till exempel en samlad strategi för hur kommunen ska förhålla sig till AI.

Följande arbete pågår inom staden:

- Samarbeta med experter: Redan idag finns upparbetade samarbeten med experter, inom bland annat AI Sweden, som deltar i utbildningsinsatser. Inom nämnda budgetuppdrag för 2024 planeras samarbetet att utvecklas med fokus på AI.
- Utveckla etiska riktlinjer: Göteborgs Stads befintliga vägledning för användning av AI kommer att revideras och förtydligas med etiska riktlinjer under våren. Arbetet sker i samarbete mellan stadsledningskontoret och Intraservice.

- Säkerställa datakvalitet samt medborgarnas integritet och personuppgifter: Ovan nämnda styrande dokument för stadens digitaliseringsarbete tillsammans med befintlig lagstiftning är styrning som siktar på att bland annat säkerställa datakvalitet samt medborgarnas integritet och personuppgifter. Till det arbetet finns även dataskyddsombud vars uppgifter även omfattar användning av AI.
- Utbilda och medvetandegöra: Det finns studiecirklar i AI för stadens medarbetare. Dessa genomförs i regi av Intraservice. Det finns även utbildningstillfällen i samarbete med GR. Stadens årliga Mötesplats digitalisering och innovation hade under 2023 fokus på AI.
- Följa lagar och regler: I det nuvarande arbetet efterföljs den lagstiftning som har bäring på det som berör AI, som hantering av personuppgifter och informationssäkerhet. Stadsledningskontoret följer utvecklingen av ny lagstiftning, som bland annat den europeiska AI-förordningen, och vad den kan innebära för staden.
- Testa och utvärdera tekniken: Göteborgs Stad är en av sex partners som tillsammans med AI Sweden ska ta fram och testa framtidens digitala assistent för offentlig sektor. Inom ramen för AI-budgetuppdraget kommer även ett antal AI-initiativ att följas och utvärderas.
- Medborgardialog om beslutsprocessen kring användningen av AI: I Göteborgs Stads policy för digitalisering och IT står att staden ska använda metoder inom användardriven utveckling för den digitala utvecklingen. Användarna, i form av boende, besökare, näringsliv och medarbetare, ska involveras i förändringsarbetet.
- Samordning med regionala och nationella myndigheter för enhetlig strategi för AI-användning: Representeranter för Göteborgs Stad ingår i nätverk med bland annat Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och GR kring användning av AI.
- Använda AI för samhällsnytta: I Göteborgs Stads policy för digitalisering och IT står det att digitaliseringen ska ses som en metod för verksamhetsutveckling och ska drivas med fokus på realisering av beslutade mål. Policyn styr därmed att staden använder AI för samhällsnytta.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Bilaga

Motionen

Motion
2023-09-06

(KD)

Motion angående – Möjligheter och risker med AI

Hur bör en kommun hantera den snabba utvecklingen av AI (Artificiell Intelligens)? Den frågan ställde vi till ChatGPT och fick följande svar:

”För att hantera den snabba utvecklingen av AI på ett effektivt och ansvarsfullt sätt bör en kommun vidta följande åtgärder:

1. **Utveckla en AI-strategi:** Kommunen bör utarbeta en tydlig strategi för användningen av AI. Detta bör inkludera mål, prioriteringar och en tidsram för implementering. Strategin bör också beakta kommunens specifika behov och mål.
2. **Samarbeta med experter:** Det är viktigt att samarbeta med experter inom AI och teknologi. Det kan innebära att anställa eller konsultera AI-specialister och samarbeta med universitet och forskningsinstitutioner.
3. **Utveckla etiska riktlinjer:** Kommunen bör fastställa tydliga etiska riktlinjer för användningen av AI. Detta inkluderar frågor om integritet, rättvisa och ansvar. Riktlinjerna bör vara en vägledning för beslutsfattare och utvecklare av AI-system.
4. **Säkerställa datakvalitet och integritet:** Data är kärnan i AI-system. Kommunen bör se till att data som samlas in och används är av hög kvalitet och att medborgarnas integritet och personuppgifter skyddas noggrant.
5. **Utbilda och medvetandegöra:** Det är viktigt att utbilda kommunens personal och medborgare om AI och dess påverkan. Detta kan hjälpa till att minska rädsla eller missförstånd kring teknologin.
6. **Följa lagar och regler:** Kommunen måste följa relevanta lagar och regler för användningen av AI, inklusive dataskyddsförordningen (GDPR) och nationell lagstiftning om AI och teknik.
7. **Testa och utvärdera:** Innan fullständig implementering bör AI-system testas noggrant för att identifiera eventuella brister och risker. Utvärderingar bör göras kontinuerligt för att säkerställa att teknologin fungerar som avsett.
8. **Medborgardialog och deltagande:** Invånarna bör involveras i beslutsprocessen kring användningen av AI. Detta kan ske genom medborgardialog, konsultationer och feedbackmekanismer för att säkerställa att AI-systemen möter samhällets behov och värderingar.

9. Samordning med andra nivåer av regeringen: Kommunen bör samarbeta med regionala och nationella myndigheter för att säkerställa en samordnad och enhetlig strategi för AI-användning.

10. Använda AI för samhällsnytta: Prioritera användningen av AI för att lösa samhällsproblem och förbättra medborgarservicen. Detta kan inkludera områden som hälsovård, utbildning, trafikhantering och miljöskydd.

Sammanfattningsvis är det viktigt för en kommun att vara proaktiv och ansvarsfull i sin hantering av den snabba utvecklingen av AI. Genom att följa dessa åtgärder kan kommunen dra nytta av AI-teknologi samtidigt som den säkerställer att teknologin används på ett sätt som gynnar samhället och respekterar medborgarnas rättigheter och värderingar.”

Även om vi noterar vissa språkliga brister i rekommendationerna instämmer vi kristdemokrater i allt väsentligt i ovanstående rekommendationer. AI skapar stora möjligheter men också betydande risker och moraliska dilemman.

Kommunfullmäktige föreslår därför att besluta:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att, utifrån rekommendationerna i motionen ta fram en samlad strategi för hur kommunen ska förhålla sig till AI. Strategin ska bland annat definiera i vilka avseende kommunen ska hantera den snabba utvecklingen av AI, beskriva de risker som finns samt innehålla etiska riktlinjer.

Elisabet Lann (KD)

Kalle Bäck (KD)

Johanna Holmdahl (KD)

Jörgen Knudtzon (KD)